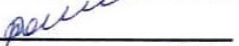

**МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ**

**ФАКУЛЬТЕТ СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ
КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ ТА ПЕДАГОГІКИ**

ЗАТВЕРДЖУЮ:
Гарант освітньої програми
Анастасія Большакова

_____ 2020 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ:
Проректор з
навчальної роботи
Інна СТАШЕВСЬКА

_____ 2020 р.

**Силабус
навчальної дисципліни**

« ПСИХОЛОГІЯ ОСОБИСТОСТІ »

Освітня програма — Психологія

Спеціальність — 053 Психологія

Галузь знань — 05 Соціальні та поведінкові науки

Ступінь вищої освіти — бакалавр

Харків – 2020

Силабус склала
кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології та педагогіки
Первозна Тетяна Олексіївна

Силабус затверджено на засіданні кафедри психології та педагогіки,
протокол № 2 від « 21 » серпня 2020 р.

Голова групи забезпечення
д.психол.н., професор

Анастасія БОЛЬШАКОВА

Завідувач кафедри
психології та педагогіки,
д.психол.н., професор

Анастасія БОЛЬШАКОВА

Силабус затверджено на засіданні ради факультету соціальних комунікацій
протокол № 1 від « 25 » серпня 2020 р.

Голова ради факультету

Алла СОЛЯНИК

1. Загальна інформація про дисципліну

1	Назва дисципліни	Психологія особистості
2	Викладач	Перевозна Тетяна Олексіївна
3	Контактні дані викладача (роб.тел., емейл)	p.-tatjana@ukr.net
4	Статус дисципліни (обов'язкова чи вибіркова)	обов'язкова
5	Рік підготовки	1
6	Семестр	1
7	Лекції (год.)	40
8	Практичні (семінарські, лабораторні) заняття (год.)	28
9	Самостійна робота (год.)	82
10	Індивідуальна робота (год.)	—
11	Кількість кредитів	5,5
12	Загальна кількість годин	150
13	Поточний контроль	Індивідуальне та фронтальне усне опитування, відповідь під час семінару; письмове опитування; есе-рефлексія; виступ з рефератом; виступ з презентацією;; оцінка результатів неформальної освіти.
14	Підсумковий контроль	Екзамен

2. Анотація дисципліни

2.1. Місце дисципліни в програмі навчання

Навчальна дисципліна «Психологія особистості» покликана допомогти здобувачу вищої освіти досягнути розуміння сутності діяльності практичного психолога шляхом засвоєння теретичних та практичних знань в контексті сучасних досягнень психологічної науки, психологічних закономірностей структури особистості, рушійних сил її розвитку, індивідуально-типологічних проявів, характеристик особистості, її розвиток і формування в процесі діяльності і спілкування, становлення впродовж життєвого шляху. У процесі вивчення дисципліни здобувачі вищої освіти мають усвідомити психологічні аспекти викладання та виховання у закладах вищої освіти. Окрім цього «Психологія особистості» як навчальна дисципліна покликана сприяти формуванню у здобувачів здібностей до самооцінки, самоконтролю, самореалізації, забезпечити відпрацювання можливих моделей поведінки в ситуаціях професійної взаємодії, досягти розуміння логіки управління комунікацією, а також уміння і психологічної готовності формувати команду і працювати в ній.

2.2. Пререквізити та постреквізити дисципліни

Психологія особистості функціонує і розвивається у нерозривному зв'язку як із багатьма суспільними науками (філософія, соціологія, політологія, педагогіка та ін.),

так і з багатьма напрямками практичної діяльності, зокрема тими, що сфокусовані на проблемах управління виробництвом, підприємницькою та бізнесовою діяльністю, професійної етики і ділового спілкування. Крім того, значну роль знання з психології особистості мають для самореалізації людини в сфері культури та творчого самовисловлення. Особливо тісними є взаємозв'язки психології особистості саме з психологічними дисциплінами. Першочергово мовиться про загальну психологію (методологічні прийоми та принципи, функціонування психічних процесів, станів і властивостей людини), психологію розвитку (закономірності та етапи формування та розвитку особистості), психологію самореалізації (проблеми самосвідомості, самооцінки, образу «Я», життєвого шляху), психологію творчості (творчі здібності особистості й особливості їх реалізації, активізація творчого потенціалу, а також умови формування і розвитку творчих особистостей в організації), соціальну психологію (взаємини особистості з іншими людьми, соціальними групами, спільнотами, соціальними інститутами, суспільством загалом), психодіагностику (профдіагностика, профвідбір, розробка та використання професіограм), вікову і педагогічну психологію (можливості особистості на різних етапах онтогенезу), психологію праці (створення тренінг-програм для персоналу та керівників організацій, складання їх психологічних характеристик, психологічної експертизи інноваційних методик управління), економічну психологію (ставлення громадян до економічної дійсності загалом, так і до конкретної економічної ситуації, що є важливим чинником у виборі управлінських засобів впливу на їх економічну поведінку), збагачуючи водночас їх своїми узагальненнями та закономірностями.

Своєю чергою, здобутий здобувачами у ході вивчення навчальної дисципліни «Психологія особистості» фрагмент соціокультурного досвіду у вигляді системи знань, умінь, норм і цінностей стане теоретичним підґрунтям при проходженні виробничої практики (стажування) і підготовці освітньо-кваліфікаційних робіт (написання курсових, дипломної роботи тощо).

2.3. Мета вивчення дисципліни – Засвоєння системи психологічних знань щодо різних аспектів розвитку та функціонування особистості, основних понять психології особистості, формування навичок застосовувати отримані знання у процесі надання психологічної допомоги з профілактики та корекції проблемної поведінки особистості.

2.4. Завдання вивчення дисципліни.

1. Сформувати цілісну систему знань з психології особистості, що стосуються феномену, загальних засад, методології, структури, функцій, історії розвитку та її провідних сучасних тенденцій.

2. Розкрити соціально-психологічні особливості формування та функціонування особистості, причин та наслідків патогенних впливів.

3. Сформувати уявлення про місце психології особистості в контексті інших психологічних дисциплін, зв'язку з іншими суміжними дисциплінами.

4. Ознайомити здобувачів з основними методами психологічного дослідження особистості.

5. Ознайомити здобувачів із загально-психологічними фундаментальними проблемами, вирішуваними психологією особистості.

6. Сформувати практичні навички та вміння при застосуванні психологічних діагностичних методик, навчитись інтерпретувати одержані дані відповідно до завдання, скласти висновок на основі одержаних результатів.

2.5. Найменування та опис компетентностей, формування котрих забезпечує вивчення дисципліни.

Загальні компетентності:

- Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
- Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
- Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- Здатність бути критичним і самокритичним.
- Здатність приймати обґрунтовані рішення.
- Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні;

Професійні компетентності:

- Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології
- Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ.
- Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків.
- Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел
- Здатність використовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій
- Здатність самостійно планувати, організувати та здійснювати психологічне дослідження
- Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації
- Здатність організувати та надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову)
- Здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну роботу відповідно до запиту
- Здатність дотримуватися норм професійної етики
- Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку
- Здатність аналізувати соціокультурні процеси та явища з точки зору їх впливу на психічне благополуччя людини

- Здатність збирати, аналізувати, систематизувати та використовувати у практичній діяльності інформацію щодо психологічних особливостей професійної діяльності у соціокультурній сфері.

- Здатність використовувати засоби культури та мистецтва у просвітницькій, психопрофілактичній діяльності та наданні психологічної допомоги різним верствам населення.

2.6. Результати навчання.

Вивчення даної дисципліни забезпечує досягнення таких програмних результатів навчання:

- Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання

- Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань

- Здійснювати пошук інформації з різних джерел, у т.ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань.

- Обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень і аналізу літературних джерел.

- Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання

- Формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до культуральних особливостей співрозмовника

- . Взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, що мають інші культуральні чи гендерно-вікові відмінності.

- Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку

- Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога

- Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності.

3. Політика дисципліни

3.1. Політика виставлення оцінок (пропущені заняття, відпрацювання пропусків): кожна оцінка виставляється відповідно до розроблених викладачем та заздалегідь оголошених здобувачам критеріїв, а також мотивується в індивідуальному порядку на вимогу здобувача; пропущені заняття відпрацьовуються; пропуски поточного та тематичного контролю відпрацьовуються. Форму і час відпрацювання здобувач та викладач взаємопогоджують.

3.2. Політика академічної поведінки та доброчесності (плагіат, поведінка в аудиторії): конфліктні ситуації мають відкрито обговорюватись в академічних групах з викладачем, необхідно бути взаємно толерантним, поважати думку іншого. Плагіат

та інші форми нечесної роботи неприпустимі. Недопустимі підказки і списування у ході семінарських занять, контрольних роботах, на іспиті.

Норми академічної етики: дисциплінованість; дотримання субординації; чесність; відповідальність; робота в аудиторії з відключеними мобільними телефонами.

4. Програма навчальної дисципліни:

Тема 1. Поняття особистості у психології.

1. Предмет і завдання курсу, міжпредметні зв'язки.
2. Основні категорії психології особистості.
3. Методологічні засади психології особистості.

Тема 2. Психоаналіз: загальні концепції та принципи.

1. Рушійні сили поведінки людини.
2. Структура психіки та структура особистості.
3. Розвиток особистості, стадії психо-сексуального розвитку.

Тема 3. Класичний біхевіоризм та його розвиток.

1. Теорія оперантного навчання Б.Ф. Скінера.
2. Режими підкріплень.
3. Концепція моделювання поведінки А.Бандури.

Тема 4. Гуманістичний напрямок в теоріях особистості.

4. Гуманістична психологія як «третя сила» психології особистості.
5. Теорія самоактуалізації А. Маслоу.
6. Ієрархія потреб як основа мотиваційної системи людини.

Тема 5. Вітчизняні теорії особистості.

1. Культурно-історична теорія розвитку психіки та особистості.
2. С.Л. Рубінштейн: особистість як основа, що інтегрує психологічні чинники індивіда.
3. Теорія особистості О.М. Леонтьєва.

Тема 6. Перегляд психодинамічного напрямку.

1. Соціокультурна теорія особистості К.Хорні.
2. Гуманістичний психоаналіз Е. Фрома.
3. Основні відмінності від класичного психодинамічного підходу.

Тема 7. Его-психологія у теоріях особистості.

1. Его-психологія як результат розвитку психоаналізу.
2. Епігенетичний принцип розвитку.
3. Періодизація психосоціального розвитку за Е.Еріксоном.

Тема 8. Диспозиційний напрямок у теоріях особистості.

1. Г. Олпорт: диспозиційна теорія особистості.
2. Р. Кеттел: структурна теорія рис особистості.
3. Г. Айзенк: теорія типів особистості.

Тема 9. Когнітивний напрямок у теоріях особистості.

1. Теорія конструктів Дж.Келлі.
2. Уявлення про когнітивну складність та когнітивну простоту.

Тема 10. Феноменологічний напрямок у теоріях особистості.

1. Феноменологічна теорія К. Роджерса.
2. Поняття Я-концепції.
3. Концепція повноцінно функціонуючої особистості.

5. Методи навчання:

Лекція з елементами пояснення; проблемна лекція; лекція-бесіда; лекція-дискусія; лекція-демонстрація; демонстрація наочних матеріалів; дискусія; семінар-опитування; самостійна робота.

6. Форми та методи контролю:

Поточний, тематичний, підсумковий контроль. Індивідуальне та фронтальне усне опитування, відповідь під час семінару; письмове опитування; есе-рефлексія; виступ з рефератом; виступ з презентацією; оцінка результатів неформальної освіти.

Підсумковий контроль: екзамен.

76 – 100% від максимальної кількості балів, відведених на підсумковий контроль

Повністю розкрито зміст теоретичних питань. При відповіді використано термінологію предметної області в необхідній логічній послідовності. Також здобувач демонструє вільне володіння навчальним матеріалом різного ступеня складності, використовуючи при необхідності відомості з інших навчальних дисциплін і курсів. При відповіді на додаткові питання помітне вміння розвивати систему теоретичних знань на основі самостійної роботи.

50 – 75 % від максимальної кількості балів, відведених на підсумковий контроль

При викладі фундаментальних положень основного матеріалу курсу здобувач показує володіння програмним навчальним матеріалом, у тому числі різного ступеня складності, а також вільне оперування ним у знайомій ситуації. При відповіді допускається два-три недоліки або не більше однієї помилки. Здобувач упевнено відповідає на додаткові питання, що стосуються основних положень усього досліджуваного курсу відповідно до екзаменаційної програми.

26 – 50 % від максимальної кількості балів, відведених на підсумковий контроль

При відповіді на питання теорії виявляється не завжди усвідомлене відтворення програмного навчального матеріалу. Положення, що приводяться у відповіді, даються фрагментарно, схематично, без логічного взаємозв'язку. При відповіді на додаткові питання, що стосуються найважливіших і основних понять і фактів навчальної програми, є утруднення у використанні термінології предметної області.

При відповіді здобувач не завжди може підтвердити теоретичні викладення відповідними прикладами.

0 – 25 % від максимальної кількості балів, відведених на підсумковий контроль

Відповідь здобувача демонструє лише деяке уявлення про матеріал навчального курсу. Знання практично відсутні як у теоретичній області навчальної дисципліни, так і в практичному володінні методикою аналізу.

7. Шкала оцінювання:

За шкалою ТНЕУ	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90–100	відмінно	A (відмінно)
85–89	добре	B (дуже добре)
75-84		C (добре)
65-74	задовільно	D (задовільно)
60-64		E (достатньо)
35-59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1-34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Література:

1. Варій М. Й. Психологія особистості: навч. посіб. Львів: Видавництво Львівської політехники, 2016. 608 с.
2. Кацавець Р.С. Психологія особистості. навч. посіб. Київ : Алерта. 2021. 134 с.
3. Копець Л.В. Психологія особистості: навч. посіб. Київ: Вид .дім «КМ Академія», 2007.
4. 147 с.
5. Мітіна С.В. Психологія особистості: навч.-метод. посіб. Київ: Видавництво Ліра-К, 2020. 274 с.
6. Москалець В. П. Психологія особистості: навч. посіб. Київ: «Центр учбової літератури», 2013. 262 с.
7. Психологія особистості: Хрестоматія: Навч. посіб./ О.Б.Мельничук та ін. Київ: . НПУ імені М.П.Драгоманова, 2009. – 532 с.
8. Столяренко О. Б. Психологія особистості: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2012. 280 с.
9. Титаренко, Т. М. Сучасна психологія особистості : навч. посіб. Київ: Каравела, 2013. 372 с.

10. Варій М. Й. Психологія особистості: навч. посіб. – Київ: Центр учбової літератури, 2008. 592 с.
11. Зелінська Т.М. Амбівалентність особистості: теорія, діагностика і психокорекція: навч. посібник. Київ: Каравела, 2010. 134 с.
12. Кириленко Т. С. Психологія: емоційна сфера особистості: навч. посіб. – Київ: Либідь, 2007. 256 с.
13. Клименко В. В. Психологія творчості.: навчальний посібник. – Київ: Центр навч. літератури, 2006. 480 с.
14. Ліфарєва Н. В. Психологія особистості: навч. посіб. / Н. В. Ліфарєва; Дніпропетровський ун-т екон. і права. - Київ: Центр навчальної літератури, 2003. 240 с.
15. Особистість у загально-психологічній теорії діяльності О. Леонтьєва. *Психолог.* 2003. № 8. С. 10–31.
16. Остапенко І.В. Стратегії та технології активізації самоідентифікування молоді: методичний посібник / І.В. Остапенко; Національна академія педагогічних наук України, Інститут соціальної та політичної психології. Кропивницький : Імекс-ЛТД, 2019. - 92 с.
17. Проблеми особистості в сучасній науці: результати та перспективи досліджень: XIII Міжнар. конф. молодих науковців, м. Київ, 14-15 квітня 2011 р. / орг. ком.: Л. Ф. Бурлачук (голова) [та ін.] ; відп. ред. Б. А. Головка. Київ: 2011. - 348 с.
18. Фурман А. А. Психологія особистості: ціннісно-орієнтаційний вимір : монографія Одеса : Видавництво ОНПУ, 2016. - 312 с.

Інтернет-ресурси:

- Законодавство України — <https://rada.gov.ua/news/zak>
- Наукова періодика України — <http://nbuv.gov.ua/taxonomy/term/334> –.
- Електронні підручники онлайн «Педагогіка і психологія» — <http://chitalka.info/psy.html>.
- Вісник психології і соціальної педагогіки — <http://psych.kiev.ua/nma-referats/fla-refers/lang-1/referat-109/referatpart-4/index.html> –.
- БД Освіта. ua. — <http://osvita.ua/school/psychology>.
- Мета – українська пошукова система. — <http://www.meta-ukraine.com>.
- Пошукова система Google. — <http://www.google.com>.